

EKSAMENSOPPGAVE

JUS4211 – Prosess og strafferett Høst 2019

Dato: Onsdag 18. desember 2019

Tid: Kl. 09:00 – 15:00

I (4 timer)

Det Peder Ås manglet i modenhet og intellektuelle evner tok han igjen i en utviklet vilje og evne til integritetskrenkelser. Han var stor for alderen, så selv eldre ungdommer visste å frykte hans nærvær. På grunn av en viss forsiktighet eller feighet var hans foretrukne ofre likevel gjennomgående yngre enn ham.

Mandag 4. januar 2016 kom han over Lars Holm utenfor Lillevik ungdomsskole. Lars stod sammen med to venner og viste frem en video på mobiltelefonen sin. «Få se!», sa 19 år gamle Peder. Lars – som nettopp hadde fylt 16 år – turte ikke annet enn å overrekke telefonen sin til Peder; det var en kjent sak at mange ungdommer som hadde motsatt seg Peders vilje i lignende situasjoner hadde fått alvorlig juling. Peder var godt kjent med sitt rykte, og så snart han mottok telefonen puttet han den i lommen, sa «Tusen takk!», snudde seg fryktløst og gikk rolig av gårde i trygg forvisning om at Lars ikke kom til å tørre å følge etter eller gjøre noe for å få telefonen tilbake. Da han kom til broen over Lillevikfossen, som lå rett ved, ropte han til Lars: «Hei, din bortskjemte snørrunge, du må passe bedre på tingene dine!», før han kastet mobiltelefonen i de frådende vannmassene.

Tiden gikk og Lars og Peder utviklet seg hver på sin kant. For Lars gikk utviklingen i riktig retning; omtrent samtidig med at hormonene for alvor slo inn, begynte han å trene bryting og boksing, med det resultat at han etter et par år var forvandlet til en muskuløs og fryktløs ung mann de færreste kunne hamle opp med. Med Peder gikk det dårligere; i løpet av de samme årene hadde rusen tatt overhånd, han ble periodevis husløs og syk og kiloene rant av ham til han var en skygge av seg selv.

Sankthansaften lørdag 23. juni 2018 stod de to igjen overfor hverandre, denne gang på Lillevik torg. Lars konfronterte Peder med at han hadde vært en pest og en plage for barna og ungdommene i området den gang Lars gikk på ungdomskolen. Peder, som rett nok ikke var sitt gamle jeg, hadde fremdeles mye trass i kroppen, og la seg ikke flat. «Jeg husker deg som en liten dritt, og det er du visst fortsatt!», sa han til Lars, som dermed bestemte seg for å gjøre opp for gammel urett og gi Peder en lekse på veien. Det endte med at Peder fikk mer juling de neste 10 minuttene enn han hadde fått gjennom et helt liv. Men Lars, som nå var meget vant med hardhendt omgang med andres kropp i sitt treningsmiljø, utviste en viss selvdisciplin og nøyde seg med å kaste Peder hardt i bakken en rekke ganger, tildele ham noen kraftige ørefiker og noen litt lettere knyttneveslag, og til slutt slå luften ut av ham. Peder kom fra julingen med ømme muskler i det meste av kroppen,

enkelte bloduttredelser på armer og rygg, samt blåveiser på begge øynene, men uten noen åpne sår eller brudd.

Både Peder og Lars regnet etter dette med at alt var opp og avgjort dem imellom. En forbipasserende som kjente de to igjen varslet imidlertid politiet. Peder og Lars ble på denne bakgrunn innkalt til avhør på politistasjonen, der de forklarte seg sammenfallende om det som hadde skjedd både i 2016 og sankthansaften i 2018. Ingen av de to erkjente straffeskyld for noe.

Peder mente det var «lovlig sent å snakke om gamle mobiltelefoner», at han uansett «hadde fått den – uten maktbruk», og at han under enhver omstendighet ikke hadde noe økonomisk motiv; han hadde jo kastet telefonen i fossen.

Lars på sin side mente voldsbruken han ganske riktig hadde utøvd var på sin plass, og fullt ut rettmessig og straffri; Peder hadde kort sagt fått som fortjent. Da Lars under avhøret ble spurt om han kunne forklare litt mer om bakgrunnen for og motivet med volden, ba han om å få rådføre seg med sin tilstedeværende forsvarer, advokat Marte Kirkerud. Dette ble bryskt avvist av politibetjenten som forestod avhøret. Han viste til påtaleinstruksen § 8-4: «Dersom mistenkte ber om det, skal forsvareren gis adgang til å være til stede ved avhøret. Under avhøret må mistenkte ikke rådføre seg med forsvareren før han svarer på spørsmål som blir rettet til ham, hvis ikke politiet samtykker i det.» Og noe samtykke ville politibetjenten ikke gi. Advokat Kirkerud mente bestemmelsen det ble vist til måtte fortolkes innskrenkende i lys av en rekke mer overordnede rettsnormer. «Jeg kan jo eventuelt råde min klient til ikke å forklare seg overhodet», sa hun. Det avviste politibetjenten bestemt og avsluttet med følgende klare melding: «Jeg forholder meg til påtaleinstruksen, og hvis du ikke slutter å snakke nå, må jeg be noen om å komme å fjerne deg.» Advokat Kirkerud ble betenkt og stille, og Lars, som ble litt forvirret, sa et par setninger om episoden i tråd med det som er referert ovenfor. I ettertid gjorde Lars det klart gjennom sin advokat at han vedstod seg sin forklaring, og ikke ønsket å anmelde politibetjenten som hadde avhørt ham. Men han ville likevel gjerne ha politimesterens vurdering av rekkevidden av påtaleinstruksen § 8-4.

Saken ble liggende en stund uten at verken Peder eller Lars ble siktet for noe. Politadvokat Hans Vold satte seg så ned mandag 4. februar 2019 for å treffe påtaleavgjørelse. Han hellet mot at Peder burde straffes for mindre tyveri etter straffeloven § 322, og kunne ikke se noe i veien for at han nå utferdiget et bøteforelegg for dette. En kollega mente imidlertid det nå var utelukket å gjøre gjeldende straffansvar for lite tyveri, og at det dessuten ville være en uriktig subsumsjon. Slik kollegaen så det, hadde imidlertid ikke Vold prosessuell adgang til å treffe korrekt påtaleavgjørelse. Når det gjaldt Lars, ville Vold helst reise tiltale for tortur etter straffeloven § 174, men igjen møtte han motforestillinger fra sin kollega som foreslo en mildere subsumsjon, i den grad Lars i det hele tatt burde holdes strafferettslig ansvarlig.

Drøft og avgjør de prinsipale og subsidiære problemstillinger oppgaven reiser.

II (2 timer)

Gi en oversikt over kravene for å kunne anlegge søksmål i sivile saker og foreta en sammenligning med reglene for å fremme sivile krav i forbindelse med straffesak. Forklar også kort hvorfor reguleringene er forskjellige i de to prosessformene.

***

Oslo, høsten 2019
Jukka Mähönen
Faglig eksamensleder